

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Бисага К.В.

аспірант,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРОТЬБИ З ВІДМИВАННЯМ ГРОШОВИХ КОШТІВ В АРАБСЬКИХ КРАЇНАХ

Легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом – це дії, спрямовані на приховування чи маскування незаконного походження коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, а так само набуття, володіння або використання коштів або іншого майна, за умови усвідомлення особою, що вони були доходами.

На сьогодні боротьба з відмиванням грошей, як частина заходів по протидії відмиванню доходів і фінансуванню тероризму, є однією з пріоритетних задач для різних державних структур у країнах арабського світу. Але ще зовсім недавно представники офіційної влади цих країн намагалися обходити цю тему стороною. Проте з кінця 90-х років минулого століття ситуація начала поступово змінюватися. Представники влади ряду країн арабського світу почали визнавати наявність у їх країнах організованої злочинності і відмивання нею злочинних грошей. У зв'язку з цим, антилегалізаційні закони, покликані зміцнити положення і авторитет арабських країн на міжнародній арені, стали прийматись з кінця 20 століття: у Катарі у 1999 р., у Лівані в 2000 р., у Бахреїні в 2001 р. і т.д.

Переважаюче власне мусульманське право залишається в цілому некодифікованим і діє у традиційній формі доктрини, головна мета якої – викликати у особи страх, утримати її від вчинення злочину через загрозу застосування суворих покарань. Репрезентантами мусульманської правової сім'ї є право Саудівської Аравії, Йорданії, Бахреїну, Лівану, Об'єднаних Арабських Еміратів тощо. Деякі з цих країн мають власні кримінальні кодекси, в інших спостерігається відчутна тенденція поступового відходу від мусульмансько-правової доктрини та орієнтація на принципи західноєвропейського та американського права (Туреччина, Єгипет, Афганістан, Ірак тощо) [1].

Саудівська Аравія є зростаючим фінансовим центром в регіоні Перської затоки Близького Сходу. Існує небагато фактів відмивання грошей в Саудівській Аравії, а також пов'язані з незаконним обігом наркотиків злочини та іншими традиційними правопорушеннями. Проте, Саудівська Аравія збільшила свою увагу до діяльності по відмиванню грошей після

терористичних атак 11 вересня у США і зробила значні вклади у війні з фінансуванням тероризму.

У Саудівській Аравії відмивання грошей підлягає переслідуванню на основі Закону Шаріату (ісламського закону), Закону про контроль банків і трудового права Саудівської Аравії. Юрисдикція щодо злочинів з відмивання грошей лежить на шаріатських судах. Саудівська Аравія налічує невелику кількість переслідувань за відмивання грошей, про які стало відомо з моменту подачі повідомлень про підозрілі операції.

Саудівський закон забороняє фізичним особам-нерезидентам або корпораціям відкривати банківські рахунки в Саудівській Аравії без специфічного дозволу Саудівського Валютного Управління (СВУ). Принципи СВУ і Сорока рекомендацій та Дев'яти Спеціальних рекомендацій щодо фінансування терористів Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ), зокрема вимагають від банків дотримання принципу Знай свого клієнтами, вести облік підозрілих операції та інформувати СВУ про підозрілі операції. СВУ бере активну участь в організації підготовки по боротьбі з відмиванням грошей саудівськими фінансовими інститутами. Уряд створив підрозділ по боротьбі з відмиванням грошей в СВУ і зажадав, щоб саудівські банки мали спеціальні одиниці по боротьбі з відмиванням грошей і персонал для роботи з СВУ та правоохоронними органами. Уряд також недавно створив Підрозділ фінансової розвідки (ПФР) у департаменті по контролю безпеки і ліками Міністерства внутрішніх справ. Новий ПФР доручено розглядати справи щодо відмивання грошей і координувати свою діяльність з СВУ та відповідними правоохоронними органами.

Саудівська Аравія підписала Міжнародну конвенцію про боротьбу і фінансуванню тероризму на основі резолюції № 1373 Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй. Уряд підписав багатосторонню угоду під егідою Ліги арабських держав по боротьбі з тероризмом. Саудівська Аравія запропонувала також ФАТФ провести взаємну оцінку у вересні 2003 року щодо Сорока рекомендацій ФАТФ і спеціальних восьми рекомендацій по фінансуванню тероризму.

Крім того, Саудівська Аравія створила Верховну Комісію для нагляду за всіма благодійними фондами. Благодійні організації в Саудівській Аравії повинні мати ліцензію, підлягати обліку, аудиту, і контролюватись. Вклади в благодійні організації, зазвичай Закат, тобто є ісламським релігійним боргом із зазначеними гуманітарними цілями. Нові принципи, норми і механізми фінансового контролю були реалізовані, щоб допомогти протидіяти зловживанням у благодійних пожертвах. Саудівська Аравія прийняла спеціальне законодавство щодо відмивання грошей і фінансування тероризму і дуже швидко забезпечила дотримання нових правил і керівних принципів, встановлених для боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму.

Закон, що складається з двадцяти дев'яти статей, передбачає тюремне покарання терміном до п'ятнадцяти років і штраф в розмірі 1,86 мільйона доларів за відмивання грошей через благодійні організації або організовані банди. Закон про боротьбу з відмиванням грошей робить фінансування тероризму або

терористичної організації карним діянням. Інші злочини по відмиванню грошей зіткнуться з покаранням граничний розмір якого десять років у в'язниці і штраф в розмірі 1,3 мільйона доларів, відповідно до законодавства.

Закон вимагає від фінансових установ вести облік угод протягом як мінімум десяти років і вживати заходів обережності, щоб розкрити операції з відмивання грошей. Він також вимагає від фінансових установ створити підрозділи фінансової розвідки для підготовки звітів про підозрілі операції, щоб допомогти звести до мінімуму виявлення таких незаконних операцій. Закон також забороняє фінансовим установам відкривати анонімні або кодовані рахунки. Він також дозволяє здійснювати обмін інформацією для судових дій проти операцій з відмивання грошей з країнами, з якими держава підтримує офіційні угоди.

Бахрейн уразливий для відмивання грошей, тому що це регіональний фінансовий та офшорний центр. Найбільш поширеними джерелами незаконних доходів в Бахреїні є наркотрафік, шахрайство та ухилення від міжнародних санкцій. У Бахреїні недавно був прийнятий закон, який криміналізував відмивання грошей і зобов'язав фінансові установи повідомляти про підозрілі операції на суму більше 26000 доларів США до Валютно-фінансового управління Бахреїну. Бахреїн є учасником Конвенції Організації Об'єднаних Націй про наркотики 1988 року.

Йорданія не є регіональним фінансовим центром, і уряд Йорданії сам регулює валютні операції. У Йорданії ще досі не вважається злочином будь-яка форма відмивання грошей. Йорданські правоохоронні органи повідомляють, що деякі фінансові установи співпрацюють з запитами прокуратури про надання інформації щодо випадків незаконного обігу наркотиків. Центральний банк доручив фінансовим інститутам виглядати клієнтів, що займаються сумнівними трансферами коштів і бути особливо обережними при поводженні з іноземними валютними операціями. Йорданія є учасником Конвенції Організації Об'єднаних Націй про наркотики 1988 року.

У *Лівані* сучасні правові, наглядові і регулюючі системи створюють значні можливості для відмивання і захисту доходів здобутих злочинним шляхом. Недоліки в цих системах дозволяють злочинцям уникнути ефективного розслідування та покарання. Відмивання в Лівані відбувається через нашарування угод в банках і через покупку майна і бізнесу. Прихильність Лівану до банківської таємниці і відсутність деяких ключових механізмів нагляду та органів, спрямованих на запобігання та виявлення випадків відмивання грошей, підвищує ймовірність того, що угоди за участю ліванських осіб і рахунків будуть використовуватися для незаконних цілей. Закон по боротьбі з наркотиками вступив в силу в 1998 році та створив кримінальну відповідальність за відмивання грошей, пов'язаних з наркотиками. Ліванський уряд затвердив проект закону в грудні 2000 року. Законопроект розширює визначення відмивання грошей, включаючи дохід, отриманий від організованої злочинності, незаконного обігу зброї, казнокрадства, і підробки валютних і офіційних документів.

Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ). Позиція країни в якості головного фінансового і торгового центру в регіоні Перської затоки Близького Сходу

робить його вразливим для відмивання грошей. Дані з досліджень міжнародних фінансових злочинів показують, що ОАЕ задіяні у відмиванні грошей. Немає валютного контролю, ні корпоративних податків ні податків на прибуток, і ОАЕ має зони вільної торгівлі. ОАЕ також є регіональним золотим центром, яким часто маніпулюють при відмиванні грошей у всьому світі. З метою вирішення цих вразливостей, центральний банк недавно видав ряд обов'язкових вимог, вимоги резервного капіталу понад тринадцять мільйонів доларів США для майбутніх валютних дилерів і для обмінних пунктів. Чистий ефект цього кроку буде гарантувати, що більший відсоток грошових переказів бізнесу проходитиме через краще регульовану банківську систему. Існуючі закони ОАЕ щодо наркоторгівлі доволі широкі і надзвичайно суворі; той, хто бере участь у поводженні з грошима, одержаними від наркотиків в будь-якому випадку може бути суб'єктом смертної кари.

Закон про відмивання грошей був прийнятий лише нещодавно, і він включає в себе кримінальну відповідальність. Центральний банк в спробі перевірити відмивання грошей видав нові правила для всіх банків, обмінних пунктів і фінансових компаній. Вони вимагають повідомляти центральний банк про всі касові операції, що перевищують 54 500 доларів США і всі підозрілі операції. Центральний банк здатний заморозити підозрілі кошти, зробити відповідні запити і координувати роботу з співробітниками правоохоронних органів. В ОАЕ недавно створили спеціальний підрозділ в центральному банку як Підрозділ фінансової розвідки (ПФР), якому доручено вивчити підозрілу звітність активності і обробки запитів від правоохоронних і судових органів. ОАЕ є учасником Конвенції Організації Об'єднаних Націй про наркотики 1988 року [2].

Ключовим фактором у боротьбі з відмиванням грошових коштів у будь-якій державі є участь фінансових та інших структур у роботі по попередженню вливання незаконно одержаних коштів у фінансову систему, виявленню підозрілих угод і сприяння відслідковуванню, заморожуванню і конфіскації коштів, що мають відношення до таких угод.

Боротьба з відмиванням грошей на територіях країн арабського світу є частиною дій керівництва країн цього регіону, спрямованих на забезпечення своїм країнам твердих позицій на міжнародній арені. Не зважаючи на те, що ця боротьба не має довготривалої історії, вона внесла суттєвий вклад у положення арабських країн не тільки в міжнародних організаціях, але і у відношеннях з іншими державами світу. Залишається надіятись, що ці заходи у боротьбі з відмиванням грошей не стануть чисто декларативними, а будуть мати довгострокову перспективу.

Список використаних джерел:

1. Основні положення Особливої частини кримінального законодавства зарубіжних країн. Лекція 22. [Електронний ресурс], – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Files/Lekc/T22/T22_P2.html
2. Ismail A. Odeh. Anti-Money Laundering and Combating Terrorist Financing for Financial Institutions. Dorrance Publishing Co. Inc. (2010). – P. 298.